

14 nov 1918 Diepenbrock dirigeert in het Concertgebouw te Amsterdam *Die Nacht* (soliste Johanna Zegers de Beyl), de ouverture *De vogels* en de *Hymne an die Nacht* "Gehoben ist der Stein" (soliste Aaltje Noordewier-Reddingius). Vóór de pauze de ouverture *Les voitures versées* van Boieldieu, de suite *Pelléas et Mélisande* van Fauré, de *Prélude à l'après-midi d'un faune* en de *Berceuse héroïque* van Debussy in de orkestratie van Diepenbrock. *Die Nacht* werd gezongen in de metrische vertaling van Balthazar Verhagen. In het programma zijn korte toelichtingen van de hand van Diepenbrock opgenomen, waarvan die over de *Berceuse héroïque* als volgt luidt:

De *Berceuse héroïque* is een klein werk uit de laatste levensjaren van den meester (1915). Men vindt het in klavierzetting in het King-Albert-book. De betekenis van het werk is daarmee voldoende omschreven. Een sombere doodenmarsch, met een wel omfloersd, maar lichtend einde.

De Telegraaf (Matthijs Vermeulen), 15 november 1918:

Diepenbrock's programma kon ook niemand bevredigen. Wij verwachtten van *hèm* niet de overigens charmante ouverture van Boieldieu's *Voitures versées*. Dat is meer iets voor Heuckeroth en de A.O.V. om zulke (zeer verdienstelijke) ontdekkingen te doen. Wij verwachtten van *hèm* niet Fauré's *Pelléas-et-Mélisande*-suite, niet nieuw trouwens, en bovendien wat erg verbleekt. Wij verwachtten niet de *Prélude à l'après-midi d'un faune*. Hij had moeten bedenken, dat deze dingen aan Evert Cornelis door den machiavellistischen leider verboden worden. In dit kader kan men Debussy's *Berceuse héroïque* ook met den besten wil geen daad noemen. Het was treurig maar duidelijk, dat iedereen zich afzijdig en immobiel hield. — Wat wij van Diepenbrock verwachtten waren hedendaagsche noviteiten, gelijk er ontelbare te noemen zijn. Wat ik van Diepenbrock verwachtte was een collegiaal en helpend gebaar voor zijn vriend Jan Ingenhoven, die toch waarlijk té veel talent heeft en ook té veel werken componeerde, om hier blijvend te worden doodgezwegen. Ik geloof, dat een ieder hem dan zonder bedenking, zou hebben toegejuicht.

Algemeen Handelsblad (H.R. [= Herman Rutters]), 15 november 1918:

Door met de frissche, sprankelende ouverture voor *Les voitures versées* de herinnering aan Boieldieu weer op te roepen, deed Diepenbrock een goed werk. En ook verder had hij een belangwekkend programma samengesteld: de suite uit *Pelléas et Mélisande* van Fauré, mooie muziek, die veel te lang heeft gezwogen, muziek, waaruit een zielestem klinkt, de *Prélude à l'après-midi d'un faune* van Debussy en diens *Berceuse héroïque*. Dit is wel een der beste werken uit Debussy's laatste periode, een korte, doch aangrijpende compositie, doorhuiverd van zuiver menschelijk mee-voelen met een volk, dat zijn wreed lot moedig aanvaardde en heroïsch droeg; hier siddert de innerlijke bewogenheid, die men in Debussy's zoo zelden waarneemt. — Dat het desondanks toch eenige moeite kostte, zich te concentreren en de innerlijke spanning niet volmaakt werd bereikt, lag wel hoofdzakelijk aan de uitvoering, die zeer zeker in technisch opzicht voortreffelijk was en niets te wenschen liet, doch suggestieve kracht en bezieling miste. Het is hier reeds meer gezegd: de geboren *dirigent* is Diepenbrock niet. De oorzaak daarvan schuilt in het sterk subjectieve van zijn natuur, waardoor hij de dingen der practische werkelijkheid wel eens uit het oog verliest. Diepenbrock hoort alles te veel zoals hij het zich wenscht, niet zoals reëel klinkt. Onwillekeurig werkt zoo iets verlamdend op de

uitvoerenden en als gevolg ook op de hoorders. Misschien hebben daarom Diepenbrock's eigen werken ook een matter effect gemaakt dan ze onder een geroutineerden leider zouden hebben uitgeoefend. De impressie van een en ander was min of meer vlak en monotoon, hoe allen ook hun best deden. Mevrouw Noordewier wist met haar stralende voordracht van de *Hymne an die Nacht* nog de meeste emotie te geven en zoo den avond een opwekkend slot te bezorgen. [...] De componist-dirigent en solisten zijn met bloemen en geestdriftig applaus hartelijk gehuldigd. Diepenbrock liet het orkest in de ovaties ook deelen en vergat evenmin Zimmermann, die in de korte soli zijn instrument weer zingen deed vol gouden en zoeten klank.

De Tijd (Theo v.d. B.[ijl]), 15 november 1918:

Diepenbrock dirigeerde; een der zeldzame keeren (eens in de één of twee jaar) dat we onzen grootsten componist aan den lessenaar zien met zijn manier van leiden, die alle uiterlijkheid afzweert en alleen innerlijk doordringen wil, terwijl een groot dirigent nooit zal vergeten, dat de uiterlijkheid der technische verzorging elk moment moet en kan samengaan met den drang om het werk-zelf en niets dan dat, te geven. — Voor de pauze hoorden we *Prélude à l'après-midi d'un Faune*, dat Diepenbrock in een doorzichtigen schemer hult, en als noviteit, eveneens van Debussy, *Berceuse héroïque*, een treurmarsch, tijdens den oorlog geschreven en waarvan de bedoeling dus voor de hand ligt. Maar allen lezers zij verzekerd, dat deze compositie alles mist, wat de conventie stempelt tot een doodenmarsch, en alles bezit, wat aan verscheurde droefheid kan vertolkt worden. — 't Is lang niet Debussy's beste, maar zeker zijn wonderlijkste werk. Zijn raffinement culmineert hier tot decadentie, de harmonische opzet is zoo ontstellend-pijnlijk, dat de neerslaande smart niets meer kan opheffen en zelfs de trompetten van het slot met hun lang aangehouden secunde geen licht brengen maar schrijnen. De eenige conclusie is niet een winst aan schoonheid, maar slechts de ontdekking dat Debussy zóó getroffen werd door den lichamelijken dood der strijders.

Het Nieuws van den Dag (J.W. Kersbergen), 15 november 1918:

Er ging gisteren van Diepenbrock's directie veel meer kracht uit dan we ons van vroegere gelegenheden herinneren. Hiermede wil natuurlijk niet gezegd zijn dat wij nu op eens in Diepenbrock een Pult-virtuoos zouden ontdekt hebben. Een Pult-virtuoos is hij niet, zal hij nooit worden en zal hij ook niet begeeren te zijn. Maar er was toch een meer dan gewone pittigheid in het rythme van Boieldieu's ouverture *Les voitures versées*, waarmede de avond begon en met mooie schakeering en vol stemming werden ook de drie deelen van Fauré's suite *Pelléas et Mélisande* weergegeven. Dat de brillant maar doorschijnend geïnstrumenteerde ouverture nog wel een paar repetities had kunnen verdragen, doet aan onze waardeering voor Diepenbrock's opvatting niets af. Een aardig idee van Diepenbrock om de ouverture van deze oude komische opera, die als we goed ingelicht zijn ook thans in Duitschland onder den naam “Das Loch in der Landstrasse” weer opgevoerd wordt, eens ten gehore te brengen. Van Debussy het bekende *Prélude à l'après-midi d'un Faune* en een eerste uitvoering van een *Berceuse héroïque*. Omtrent het laatste werkje lezen we in de aantekeningen dat het door den meester in zijn laatste levensjaren geschreven is en dat het in klavierzetting voorkomt in het King-Albert-book. Heel belangrijk leek het ons niet, maar dit kan ook aan de uitvoering gelegen hebben, want het wilde ons voorkomen dat wij een enkel oogenblik allerzonderlingste klankencombinaties te hooren kregen, die niet door Debussy bedoeld kunnen zijn.

Nieuwe Rotterdamse Courant ([S.A.M. Bottenheim]), 15 november 1918:

Bij alle technische onvolkomenheden, die zich in de leiding van Alphons Diepenbrock, wanneer hij een concert van het Concertgebouw-Orkest dirigeert, vrij duidelijk accentueeren, heeft die leiding toch altijd iets buitengewoon aantrekkelijks; de natuurlijkheid, de spontaneïteit en bovenal de hoedanigheid om te doen waarnemen, hoe een man als Diepenbrock zelf de verschillende kunstwerken aanvoelt, hebben alle haar charme, aan welke men wel een enkel maal groote technische bekwaamheid gaarne wil opofferen. [...] Met de *Berceuse Heroïque* van Claude Debussy, een “eerste uitvoering”, als slotnummer vóór de pauze heeft Diepenbrock blijkbaar een bijzondere hulde aan dien meester willen brengen. — Intusschen kan onze geestdrift voor deze compositie slechts matig wezen. [...] Het orkest heeft zich den ganschen avond met groote toewijding gegeven. De dank, door Diepenbrock aan Louis Zimmermann in een veelbeteekenenden handdruk gebracht, was inderdaad ten volle verdiend.

De Nieuwe Amsterdammer (Constant van Wessem), 23 november 1918:

Te midden van groot politieke en menselijke gebeurtenissen zagen wij Diepenbrock weer op het podium. Wij willen er gaarne een lotsbeschikking in zien, dat het van te voren vastgestelde Fransche programma door de gebeurtenissen zelf zoo treffend geflankeerd werd. Wellicht voelde Diepenbrock zich slechts tolk bij een eeredienst. Maar het was toch een van *zijn* triomfen, daar er weer kunst kon zijn sinds de beschieting van Reims. En het was alsof wij ons des te inniger rondom hem vereenigden, nu wij naast de Fransche werken ook zijn eigen muze weer, bloeiend in herinneringen, zagen [...]. Laat het perspectief nu geopend blijven!